

Jonas Biliūnas

BRISIAUS GALAS

Šaly dienadaržio durų ant didžiulės spalijų krūvos guli senas Brisius - žilas, apžabalęs. Matyti jisai dar mato, bet tik kaip per dūmus, ir savo žmogaus labai dažnai nebepažįsta. Sunki senatvė ir jam: visų ažumirštas, apleistas. Patsai gerai jaučia, kad mažai kam bereikalingas. Bet, kiek galėdamas, rūpinas dar būti naudingas. Nors nebeprigirdi, e sunkios blakstienos amžinai merkia jo traškanotas akis, tečiaus vaiko nuo savęs snaudulį ir klausos. Beklausydamas apsnūsta... Ir girdi per miegą: šlama netoli, tartum eina kas svetimas... Sunkiai kelias senas Brisius iš guolio ir loja užkimusiu, mieguistu balsu.

- A tu, žabali, ar nenustosi!.. Savo žmogaus nemato, - girdi jisai pažįstamą balsą.

Susigėdęs šiepia bedantį snukį, inkščia gailiai, tartum atsiprašydamas, ir paspaudęs uodegą vėl susiriečia guoly...

Jau nebe kartą Brisijų pajautos apgauna, jam gėdą padaro. Dažnai troboj, viduasly gulėdamas, sapnuoja jisai vagį ar vilką, kuriuos jaunas būdamas kadai vijo, ir jam pradeda regėtis, kad tie priešininkai vėl dabar tyko: kelia jisai tada savo seną galvą nuo kojų Ir., tartum ko išsigandęs, netikėtai... suloja: am! am!

Ir netikėtai, vagies vietoj, girdi tik iš visų pusių iškalbinėjimo balsus:

- A tai, žillis! visai iškvaišo.

Nebežinodamas, kur dėtis iš gėdos, kelias jisai iš viduaslio ir paspaudęs uodegą lenda pasuolin.

- Kur velkies, eik oran! - šaukia ant jo.

Ir Brisius nuliūdęs dūlina pro duris.

Dabar jisai bijo trobon ir beeiti. Verčiau jau ant spalijų gulėti: vis mažiau kitiems po kojom maišyties. Teisybė, troboj labai gera, pastalėj gulėti šilta. Bet kaulų graužti vis tiek jau nebegali, o nuo musių ir tenai sunku senam apsiginti. Ir čenai, jo senatvės pasigailėję, atneša jam kartais kruopų geldelėj palakti, e ne - tai išalkęs eina pašalėmis tokio maisto ieškotų, į kurį seniau ir žiūrėt nežiūrėjo. Taip ir skursta senatvėj...

E juk buvo jaunas ir jisai, stiprus ir visų branginamas. Tada apsigint nuo žmonių negalėjo. Su juo vaikai žaidė, jį račiukuos' įsikinkę važinėjo: nepyko ant jų Brisius, kad ir kartais visai be reikalo jam skaudžiai suduodavo, - žinojo, kad mažas ir silpnas ir maža dar teišmano. Jį troboj kiekvienas int save šaukė ir duona penėjo, medžiotų su savim vedės. Ustovas ir varškės jam negailėjo, bet tik nuo jo namo nebėgtų, galvijus dabotų. E kiek dar, jau senas būdamas, juokų piemenims pridarydavo! Užmes jie, būdavo, ant Brisiaus galvos čerkasėlį ir turi, e vienam pasislėpti liepia; paskum paleidžia Brisijų ieškotų. Ir visados surasdavo, nors tasai už pusvarsčio, aukščiausioj eglės viršūnėj, būtų pasislėpęs. Susekdavo jo pėdsakas, apuostydavo medį ir, pakėlęs aukštyn snukį, imdavo loti. Neidavo, kolai tasai nenulips. Pamatęs nulipantį, nesitverdavo iš džiaugsmo, šokinėdavo inkšdamas aplinkui ir, sugrįžęs int piemenis, iškišęs liežuvį žiūrėdavo tai int juos, tai int krepšelius: žinojo, kad iš tenai būtinai gaus mėsos kruopelę ar duonos plutelę. Tečiaus ir piemenys jį užmiršo...

Guli senas Brisius ant spalijų ir sapnuoja. Mato jisai per miegą antis, kurias jo šeimnininkas šaudo, e jisai iš vandens neša. Ir taip tų ančių daug, tokios jos riebios! Pramerkia Brisius akis ir saldžiai žiovuja, jas atsimindamas. Bet kaipgi jisai stebisi, iš tiesų priešais save šeimnininką su šaudykle už pečių pamatęs. Savo akim nenori tikėti: turbūt ir jį sapnuoja...

Bet aiškiai girdi, kaip tasai šaukia:

- Sa, Brisiaiu, sa!

Tai turbūt iš jo, seno, juokias? Kam?

- Sa, Brisiaiu, sa! - vadina šeimnininkas.

Brisius šiepia snukį, tartum norėdamas šyptelėti, bet tik kažin kaip gailiai inkščia...

- Sa, Brisiau, sa!..

Jisai nenorom atsikelia nuo spalių ir seka paskum, ne taip, kaip pirma - jaunas ir linksmas, bet paspaudęs uodegą ir nuliūdęs, kaip koksai kaltininkas.

Šeimininkas eina už klojimo laukan ir atsigręždamas vis šaukia:

- Sa, Brisiau, sa!..

Pamiškėj sustoja. Brisius inkščia bailiai ir žiūri int žmogų, tartum klausdamas, kam čenai jį atavedė. Mato, kaip tasai nusiima nuo pečių šaudyklę, atsitolina nuo jo keletą žingsnių ir pradeda int jį taikinti...

Negali būti?! Brisius netiki. Tai tik pasijuokti iš jo nori. Bet kam taip baisiai iš seno juokties? Kam? Juk jisai nekaltas... Brisius nori pasigerinti, sumojuoti uodega, bet iš bailės tupiasi ant paskutinių kojų, ir per jo snukį rieda gailios karčios ašaros...

Staiga ugnis ir baises trenksmas, - ir jisai griūva, sopulio pervertas. Pramerkęs akis tik spėja pamatyti, kaip nuo jo tekinom bėga žmogus, turėdamas rankoj šaudyklę...

Gal ir suprato Brisius, kodėl tasai žmogus jį užmušė; tik nebegalėjo suprasti, kodėl tekinom nuo jo pabėgo: juk jisai, mirdamas, tik kojas norėjo jam paskutinį kartą palaižyti...

Kačergynė, 1906.VIII.25